

Jeremia 6

1 Breng u in veiligheid, nakomelingen van Benjamin, uit het midden van Jeruzalem! Blaas de bazuin in Tekoa, geef een vuursignaal af boven Beth-Cherem! Want er ziet onheil neer vanuit het noorden, een grote ramp!

2 Die bekoorlijke en die verwende, Ik roei de dochter van Sion uit.

3 Er komen herders naar haar toe met hun kudde. Zij zetten rondom tegen haar tenten op, ieder weidt zijn stukje af.

4 Verklaar haar de oorlog! Sta op, laten we midden op de dag oprukken! Wee ons, want de dag is bijna verstreken, want de avondschaduw worden langer.

5 Sta op, laten we dan in de nacht oprukken, laten we haar paleizen te gronde richten!

6 Want zo zegt de HEERE van de legermachten: Hak bomen om, werp tegen Jeruzalem een belegeringsdam op. Dit is de stad die gestraft zal worden, enkel onderdrukking is in haar midden!

7 Zoals een bron zijn water opwelt, zo welt zij haar slechtheid op. Geweld en verwoesting wordt in haar gehoord, voor Mijn aangezicht is voortdurend ziekte en plaag.

8 Laat u straffen, Jeruzalem, anders zal Mijn ziel zich van u losrukken, anders zal Ik een woestijn van u maken, een onbewoond land!

9 Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zij zullen het overblijfsel van Israël als een wijnstok nauwkeurig nalopen. Laat uw hand terugkeren als een druivenplukker langs de ranken.

10 Tegen wie zal ik spreken, en wie zal ik waarschuwen dat zij zullen luisteren? Zie, onbesneden is hun oor, zodat ze niet in staat zijn om er acht op te slaan, zie, het woord van de HEERE is hun tot smaad, ze vinden er geen vreugde in.

11 Daarom ben ik vol van de grimmigheid van de HEERE, ik ben het moe haar in te houden. Giet haar dan uit over de kleine kinderen op straat, over de kring van de jongemannen bij elkaar. Ja, ook de man zal met de vrouw gevangen worden genomen, de oudere met de hoogbejaarde.

12 Hun huizen zullen overgaan in de handen van anderen, samen met de akkers en de vrouwen, want Ik zal Mijn hand uitstrekken tegen de inwoners van dit land, spreekt de HEERE.

13 Want van hun kleinste tot hun grootste, ieder van hen is uit op winstbejag. Van profeet tot priester pleegt ieder van hen bedrog.

14 Zij genezen de breuk van Mijn volk op het lichtst, door te zeggen: Vrede, vrede! Maar er is geen vrede.

15 Staan zij beschaamd, omdat zij een gruweldaad gedaan hebben? Ze schamen zich niet in het minst, ja, zij weten van geen blozen. Daarom zullen zij vallen onder hen die vallen; ten tijde dat Ik hen zal straffen, zullen zij struikelen, zegt de HEERE.

16 Zo zegt de HEERE: Ga staan op de wegen, en zie, vraag naar de aloude paden, waar toch de goede weg is, en bewandel die. Dan zult u rust vinden voor uw ziel. Maar zij zeggen: Wij bewandelen die niet.

17 Ik heb wachters over u aangesteld: Sla acht op het geluid van de bazuin! Maar zij zeggen: Daar slaan wij geen acht op.

18 Daarom, heidenvolken, luister, weet, gemeenschap, wat er onder hen leeft!

19 Luister, aarde, zie, Ik breng onheil over dit volk. Dat is de vrucht van hun gedachten. Want op Mijn woorden hebben zij geen acht geslagen, en Mijn wet, die hebben zij verworpen.

20 Waarom zou voor Mij wierook uit Sjeba moeten komen en de beste kalmoes uit een ver land? Uw

brandoffers zijn Mij niet welgevallig, en uw slachtoffers zijn Mij niet aangenaam.

21 Daarom, zo zegt de HEERE: Zie, Ik ga dit volk struikelblokken geven waarover zij zullen struikelen: de vaders samen met de zonen, de buurman met zijn naaste, zij zullen omkomen.

22 Zo zegt de HEERE: Zie, een volk komt uit het land in het noorden, een grote natie zal opgewekt worden van de uithoeken van de aarde.

23 Boog en werpspies grijpen zij vast, meedogenloos is het, zij zullen geen medelijden hebben. Hun geluid bruist als de zee, en zij rijden op paarden, als mannen opgesteld voor de strijd tegen u, dochter van Sion.

24 Wij hebben het gerucht over hem gehoord, wij hebben de moed verloren, benauwdheid heeft ons aangegrepen, smart als van een berende vrouw.

25 Trek het veld niet in, ga de weg niet op, want daar is het zwaard van de vijand, angst van rondom.

26 Dochter van Mijn volk, omgord u met een rouwgewaad, wentel u in de as, bedrijf rouw over een enig kind, betoon een zeer bittere rouwklacht, want plotseling zal over ons de verwoester komen.

27 Ik heb u aangesteld tot keurmeester onder Mijn volk, tot een vesting, opdat u hun weg zou kennen en beproeven.

28 Zij allen zijn de afvalligsten van de afvalligen, zij gaan rond met lasterpraat, als koper en ijzer zijn ze, verdersers zijn het, allemaal.

29 De blaasbalg is verbrand, het lood is door het vuur vergaan, tevergeefs heeft de smelter zo ijverig gesmolten, want de slechten zijn niet uitgezuiverd.

30 Verworpen zilver noemt men hen, want de HEERE heeft hen verworpen.

Het hemd is nader dan de rok

Jeremia lijkt zijn stamgenoten te waarschuwen voor de dingen die komen gaan. Hij is zelf ook een Benjaminit. Jeremia 6:1 *Breng u in veiligheid, nakomelingen van Benjamin, uit het midden van Jeruzalem! Blaas de bazuin in Tekoa, geef een vuursignaal af boven Beth-Cherem! Want er ziet onheil neer vanuit het noorden, een grote ramp!* Volgens de verhalen hoorde Jeruzalem – Jebus in de tijd vóór David – oorspronkelijk tot het gebied van Benjamin. Benjamin was wel een van de noordelijke stammen maar lag het meest zuidelijk. In de tijd toen David Jebus veroverde en de burcht Sion bouwde, moet de stam van David – Juda – steeds meer van Jeruzalem binnen de eigen grenzen gehaald hebben. Wat inwoners betreft zal Jeruzalem inderdaad voor een groot deel uit Judeeërs bestaan hebben. Die bracht de koning mee in zijn gevolg. Maar er moeten dus ook hele wijken in Jeruzalem geweest zijn waar vanouds Benjaminiten woonden. Misschien rekent Jeremia er op dat de Benjaminiten wel naar hem zullen luisteren. Zij hebben al de narigheid – in de familie – doorgemaakt van de ballingschap naar Assur. Het is zijn eigen stam, zoals gezegd. Zij worden door Jeremia geadviseerd zich uit de voeten te maken. Hij noemt zelfs een paar schuilplaatsen: ‘Vlucht naar Tekoa of Beth-Cherem’. Tekoa ligt 25 km ten zuiden van Jeruzalem. Cherem moet ook ergens tussen Jeruzalem en Bethlehem liggen. Het gevaar dreigt vanuit het noorden. Daar moeten ze niet heen. Ze moeten naar het zuiden.

Het is wel schokkend om te zien hoe ver de mening van God en de mensen uiteen kan lopen.

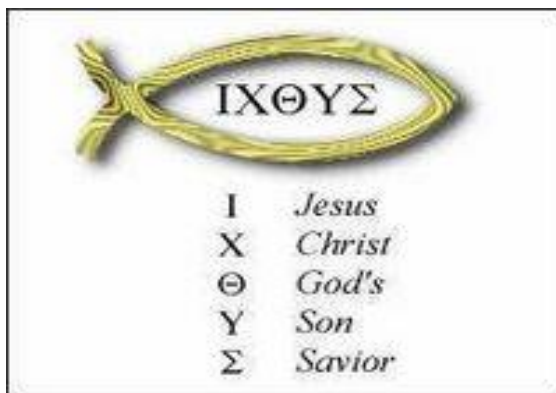
De ramshoorn en de vuursignalen zijn de hoorbare en zichtbare waarschuwingen voor een naderende vijand. Maar Jeruzalem ziet er helemaal niet aangeslagen uit, laat staan verslagen. Ze ziet er uit als een aantrekkelijk opgemaakte jonge dame. Ze heeft het goed. Ze ziet er dan ook goed uit. Ze wordt verwend door mannen die zich voor haar uitsloven. Jeremia 6:2 *Die bekoorlijke en die verwende, Ik roei de dochter van Sion uit.* Jeruzalem lijkt zich van geen kwaad bewust. Ze is bezig met totaal andere zaken. Maar voor de HEERE is de maat vol. Je merkt Gods boosheid aan de vijand die de grenzen van Juda overgetrokken is. Het is al laat op de dag wanneer ze voor de stad Jeruzalem verschijnen. Maar God heeft haast met de aanval op de stad. 'Hoezo daglicht, het kan ook bij nacht. Pak maar door. Pak ze maar aan.' Jeremia 6:4,5 *Verklaar haar de oorlog! Sta op, laten we midden op de dag oprukken! Wee ons, want de dag is bijna verstreken, want de avondschaduwen worden langer. Sta op, laten we dan in de nacht oprukken, laten we haar paleizen te gronde richten.* Nu zult u zeggen: 'Dit zeggen de soldaten.' Dat klopt, maar de HEERE tempert ze allerminst. Hij vuurt ze aan, zo lijkt het. Jeremia 6:6 *Want zo zegt de HEERE van de legermachten: Hak bomen om, werp tegen Jeruzalem een belegeringsdam op. Dit is de stad die gestraft zal worden, enkel onderdrukking is in haar midden!* Zo ging het er inderdaad toe. Bij de belegering van een ommuurde stad moesten de bomen het ontgelden. Alles werd gebruikt om tegen de muren een wal op te werpen. Zo – via de helling die tegen de muur was opgezet – kon de vijand de stad binnenvallen. Overdag kregen de soldaten die dit gevaarlijke werk deden natuurlijk pijlen en speren naar hun hoofd, maar 's nachts kon je goed aan een belegeringswal bouwen want je was nauwelijks te zien. Tussen twee haakjes: Het is wel schokkend om te zien hoe ver de mening van God en de mensen uiteen kan lopen. De inwoners van Jeruzalem vinden het best wel goed gaan, terwijl God een tegenovergestelde mening is toegedaan. Hoe zou dat met Nederland zitten? Veel mensen vinden het best wel goed gaan. Misschien kan de moderne goedgeklede jonge vrouw symbool staan voor de staat van ons land. De grote vraag is of God er ook zo over denkt.

de dochter van Sion

Als een volk Zijn God verlaat krijgt het de vijand over de vloer.

In de jaren 60/70 van de vorige eeuw begon in ons land de afval van het christelijke geloof. Het zijn dezelfde jaren waarin de Nederlandse regering arbeiders haalde uit Turkije en later uit Marokko. Het is niet duidelijk of men zich gerealiseerd heeft dat die mensen vanwege hun Islamgeloof het onderscheid 'kerk en staat' niet kennen. Een van de gevolgen daarvan is een *wij-zijgevoel* wat de integratie van deze mensen uit het buitenland sterk bemoeilijkt. *Wij* dat zijn dan de mensen met een Islam achtergrond en *zij* dat zijn de andere Nederlanders. Lastiger nog is een religieus verschil tussen Islamieten en christenen omdat de Koran, hun heilige boek, Jezus (= Isa) wel kent, maar verschillende malen weerspreekt dat hij de Zoon van God is. *Allah heeft geen zonen*, zegt de Koran op meer dan een plaats. De Islam is – als het er op aankomt – antichristelijk. Het zou dan ook een grote vergissing zijn om de god van de Moslims te vereenzelvigen met de onze God. Om een voorbeeld te geven: De apostel Johannes noemt de mensen *anti-christenen* die ontkennen dat Jezus Gods Zoon is. 1 Johannes 2:22,23 *Wie is de leugenaar anders dan hij die loochent dat Jezus de Christus is? Dat is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent. Ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet.* Nu zal iemand zeggen dat Moslims geen christenen zijn en dat het dus niet zo vreemd is dat ze Jezus = Isa hoogstens als profeet zien. Dat is waar. Maar tegelijkertijd is het ook waar dat Mohammed de stichter van de Islam niet alleen het Oude Testament maar ook het Nieuwe Testament goed gekend moet hebben. De Koran is namelijk voor een groot deel gebaseerd op de Bijbel. Als we de Bijbelverhalen uit de Koran zouden verwijderen zou er een heel dun boekje overblijven. De Koran kent de geschiedenis van Abraham en Jozef en Mozes en David en Jezus en Maria om een paar hoofdpersonen te noemen. Het moet dus wel een bewuste keus van Mohammed geweest zijn om de eenheid van God – Vader, Zoon en Heilige Geest – terug te brengen tot de 1heid van Allah. Feit is en blijft dat de uitspraak van de Koran – Allah heeft geen zonen – een ontkenning is van het hart van het Christelijke belijden. Kijk maar naar een van de eerste christelijke belijdenissen. Die belijdenis werd aangeduid met het teken van de vis = het Griekse woord Ichthus. De eerste letter vormt telkens het begin van een naam of een woord. Oftewel *ichthus* vormt het Griekse letterwoord *van Iesous Christos Theos Uios Sooter*. In goed Nederlands: Jezus Christus Zoon van God Redder.

© Can Stock Photo

Moslims en christenen hebben eeuwenlang in relatieve vrede hebben samengeleefd in het Midden Oosten, Afrika en Azië. Het blijft echter een feit dat de Islam met geweld de godsdienst heeft opgelegd

aan overwonnen volken en dat geweld tegen niet-Islamieten ruimte krijgt in de Koran en soms zelfs wordt gestimuleerd. Het rommelt al lange tijd onderaards in Nederland tussen de mensen met een Islamitische achtergrond en de autochtone Nederlanders. De vulkaan die Islam heet was in werking met de zogenaamde *Arabische lente* en ook met *Is* en de Islamitische Staat. Heel de wereld is zich bewust van het gevaar dat zich niet alleen beperkt tot het Midden Oosten maar zich zomaar kan verspreiden omdat Amerika maar ook Europa miljoenen burgers kennen die elke vrijdag naar de Moskee gaan. Nederland alleen al kent een kleine miljoen moslims. Mocht het vuur van het geweld overslaan naar het Westen dan hebben we een groot probleem. En de kerk? De kerk lijkt wel met heel andere dingen bezig; missionair en diaconaal. De kerk past zich aan en probeert vooral mee te doen. Op zich misschien niet eens zo verkeerd. Maar? Maar de kerk lijkt zich totaal onbewust van de dingen die gaande zijn. Wat zou nodig zijn om de kerk weer in de realiteit terug te brengen? Kennen wij de HEERE God nog wel? Weten we hoezeer Hij is te vrezen? Hebben wij enig besef hoe God tegen ons land en ons volk aankijkt?

Een laatste waarschuwing.

God is boos. De inwoners van Jeruzalem halen Hem ook het bloed onder de nagels vandaan. Let maar op. Als God ergens moeite mee heeft dan is het met onrecht en geweld tegen kwetsbare mensen. Nu niemand zich nog iets van de HEERE aantrekt, moeten de kwetsbare mensen het ontgelden. De brutalen hebben het in Jeruzalem voor het zeggen en de rest moet het bezuren. Jeremia 6:7 *Zoals een bron zijn water opwelt, zo welt zij haar slechtheid op. Geweld en verwoesting wordt in haar gehoord, voor Mijn aangezicht is voortdurend ziekte en plaag.* Al het slechte komt in die stad naar boven. In Israël is men in die tijd totaal los van God. En nog zie je een flintertje hoop bij God op het effect van de aanval op de stad. Misschien zal dat ze tot inkeer brengen. Zou het dan toch mogelijk zijn? Het lijkt een laatste poging Jeruzalem op andere gedachten te brengen. Jeremia 6:8 *Laat u straffen, Jeruzalem, anders zal Mijn ziel zich van u losrukken, anders zal Ik een woestijn van u maken, een onbewoond land!* God is heel slecht in het oordeel. Je zou het eens aan Jona moeten vragen. Die wist het van tevoren. 'Ga ik de stad Nineve het oordeel aanzeggen. Zul je zien dat ze zich bekeren en dat God Zijn hand over Zijn hart strijkt.' Je hoeft Jona niets te vertellen over de barmhartigheid van God. Jona stelde die barmhartigheid erg op prijs voor zover het hemzelf betrof. Maar als het gaat om de vijanden van Israël, mag God van hem best doorpakken. Maar zo gaat het niet. Zo is God niet. God spaart Nineve. God denkt aan al die mensen, aan de ouderen en de kinderen; ja zelfs aan de dieren. Jona 4:11 *Zou Ík dan die grote stad Ninevé niet ontzien, waarin meer dan honderdtwintigduizend mensen zijn die het verschil tussen hun rechter- en hun linkerhand niet weten, en daarbij veel vee?* God is voor alle mensen goed. Niet alleen voor zijn eigen volk. Het geduld van God is bijna oneindig.

Laat je terechtwijzen, Jeruzalem, dan maak ik me niet van je los, maak ik je niet tot een woestijn.

Zorg voor de armen

God heeft medelijden met de kwetsbare en zwakke mensen. Het pleit voor ons land dat er bijzondere aandacht is voor de kwetsbaren in het land. Hoewel de verzorgingsstaat achter ons ligt, lijkt men bij alle maatregelen in het bijzonder oog te hebben voor de meest kwetsbare groepen. Maar het moet wel allemaal betaald worden. Men heeft gekozen voor *marktwerking in de zorg*. Dat zou er voor moeten zorgen dat de zorg betaalbaar blijft. De andere kant van het verhaal is dat geld in de zorg de bepalende factor is geworden. Als geld de baas wordt ziet het er voor de eenvoudige mensen niet goed uit. De geluiden worden steeds sterker dat de gehandicaptenzorg – en de zorg überhaupt – het zwaar te verduren heeft. De term *participatiemaatschappij* bedoelt het mededogen en de medewerking van de burgers op te roepen in de zorg voor de mens die hulp nodig heeft. Tegelijkertijd moet gezegd worden dat de mensen met de kleine portemonnee – en soms grote zorgen – moeten meebetalen om de schulden die dit land heeft opgelopen, te verlichten.

De profetie lijkt wel echte geschiedenis!

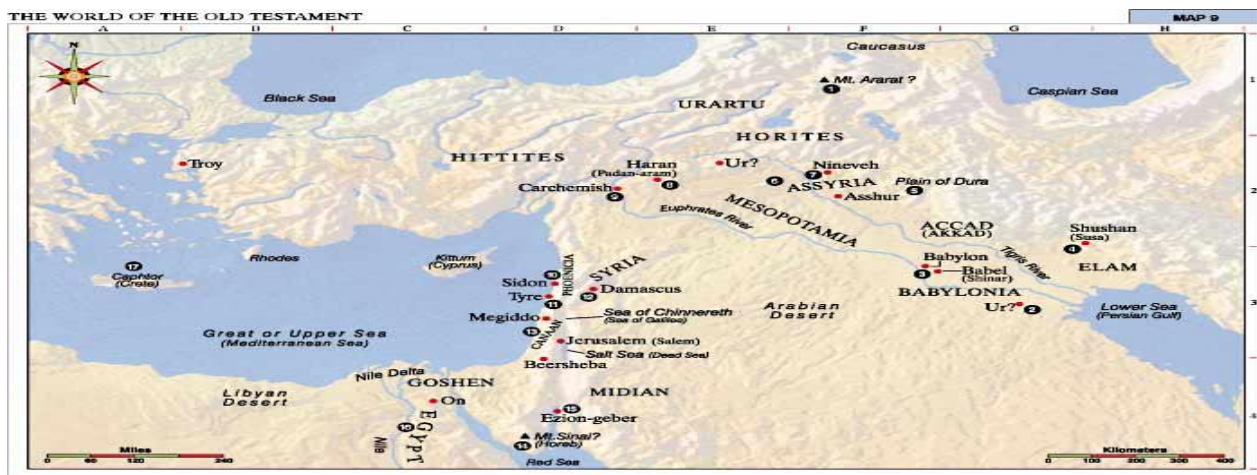
Het zal u opgefallen zijn dat deze profetie opgesteld is als ooggetuige-verslag. Het is net alsof de legers van Babel binnen denderen en dat Jeremia ergens verscholen zit en optekent wat hij ziet. Toch is dit de vraag. Er zijn drie mogelijkheden. 1. Het is een ooggetuige verslag. 2. Het wordt zo echt voorgesteld dat niemand aan de waarheid ervan twijfelt. 3. Het was een profetie, maar later zijn elementen uit de feitelijke geschiedenis ingevoegd. Laten we met het laatste beginnen. Dit is mogelijk. Het gebeurt vaker in de Bijbel. Lucas 21 lijkt hier een voorbeeld van te zijn. Lucas die persoonlijk de verwoesting van Jeruzalem in 70 na Chr. heeft meegemaakt, neemt elementen van de belegering op in het hoofdstuk over *de laatste dingen*. Lucas 21:20,24 *Wanneer u zult zien dat Jeruzalem door legers omringd wordt, weet dan dat zijn verwoesting nabij is. (...) En zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en in gevangenschap weggevoerd worden onder alle heidenen.* Vergelijk Lukas 21 met 'de rede van Jezus over de laatste dingen' in Marcus 13 of Mattheus 24. Dit moet zeker niet beschouwd worden als geschiedvervalsing. Integendeel. Lucas heeft de profetie van Marcus 13 – waarvan een deel reeds vervuld is in 70 n Chr. – aangepast aan de nieuwe situatie. Je moet beseffen dat Jeremia – om een voorbeeld te noemen – in het begin totaal geen kans maakte als profeet in de Bijbel te worden opgenomen. Men moest hem niet als profeet. Men hechtte veel meer waarde aan de woorden van de valse profeten die met positieve verhalen kwamen over de toekomst. Totdat bleek dat Jeremia gelijk had. Toen werd duidelijk dat de HEERE door Jeremia tot het volk had gesproken. Toen – pas achteraf – werd hij erkend als profeet. De werkelijke geschiedenis bleek een nauwkeurige vervulling van de profetie. Om die reden neigen we ertoe om aan 2 te denken: De HEERE stelt bij monde van Zijn profeet de inval van vijandelijke troepen zo echt voor dat je bijna de grond voelt beven van de legers en de paarden.

Lucas zag de Romeinse legerkampen rondom Jeruzalem

De vijand uit het Noorden.

Het is vermoedelijk geen ooggetuige verslag. Deze profetie moet in het begin van het optreden van Jeremia zijn uitgesproken. Jeremia 6:22,23 *Zo zegt de HEERE: Zie, een volk komt uit het land in het noorden, een grote natie zal opgewekt worden van de uithoeken van de aarde. Boog en werpspies grijpen zij vast, meedogenloos is het, zij zullen geen medelijden hebben. Hun geluid bruist als de zee, en zij rijden op paarden, als mannen opgesteld voor de strijd tegen u, dochter van Sion.* In die tijd was er geen aanval vanuit het Noorden. Hoewel, sommigen moeten aan de Skythen denken; een volk dat plunderend rondtrok in de zevende eeuw v. Chr. Maar – zeggen anderen – met die ongeorganiseerde strooptochten van de Skythen kun je de discipline en de bewapening van de legers van Babel niet vergelijken. Dat is waar. Jeremia 6 heeft het over een zeer meedogenloos maar ook zeer ordelijk leger. Het zijn dus niet de Skythen. Ook leven we nog niet in 588 v. Chr. Dat is het jaar waarin de legers van Babel binnentrokken en Jeruzalem – na een beleg van twee jaar – verwoestten en de bewoners in ballingschap meevoerden. Nu we het toch over Babel hebben. Dat bleek later inderdaad de binnenvallende vijand te zijn die Jeruzalem veroverde. Maar Jeremia heeft het tot nu toe niet over Babel. Hij heeft het steevast over *de vijand uit het Noorden*. Jesaja heeft koning Hizkia al gewaarschuwd dat de legers van Babel Jeruzalem zouden verwoesten. Dat was zo'n 100 jaar voor die tijd, zeker, maar dat zijn we niet vergeten. Jesaja 39. Zover is het echter nog niet. In feite is Assur op dat moment nog de baas in het Midden Oosten. Assur is in het begin van Jeremia's prediking de vijand uit het Noorden. In 605 v. Chr. verandert dat als Babel de suprematie van Assur overneemt bij de slag bij Karchemis. Het feit dat Jeremia in het begin Babel nergens noemt, toont aan dat men niet met terugwerkende kracht de feitelijke geschiedenis heeft binnen geschreven in de profetie. Blijft over de suggestie van een actuele inval van vijandelijke legers. Dat moet tot de verbeelding spreken. Maar het is tot dovemans oren gesproken.

Als niemand de waarschuwingen ter harte neemt.

Opnieuw lijkt de HEERE Jeremia er op uit te sturen om *mensen van goede wil* te vinden. De HEERE gebruikt het beeld van de nalezing na de oogst. Jeremia 6:9 *Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zij zullen het overblijfsel van Israël als een wijnstok nauwkeurig nalopen. Laat uw hand terugkeren als een druivenplukker langs de ranken.* De wijngaardenier loopt na het oogsten de ranken nog eens na en verzorgt een napluk van de goede druiven. Jeremia wil dat met alle liefde doen, maar er is niemand die naar hem luistert. Er zijn helemaal geen *goede mensen* meer. Luister maar naar wat Jeremia zegt in

Jeremia 6:10 *Tegen wie zal ik spreken, en wie zal ik waarschuwen dat zij zullen luisteren? Zie, onbesneden is hun oor, zodat ze niet in staat zijn om er acht op te slaan, zie, het woord van de HEERE is hun tot smaad, ze vinden er geen vreugde in.* Zo is het natuurlijk. Van tweeën één: 'Of je staat er voor open wat de HEERE bij monde van Zijn profeet zegt en je gaat je leven veranderen. Of je krijgt het gevoel dat iemand je voortdurende beschuldigt van van alles en nog wat en je krijgt flink de smoor in.' Dat laatste is het geval. Die mensen vinden het helemaal niet leuk wat Jeremia voortdurend roept. Daar zitten ze echt niet op te wachten. Het heeft er zelfs iets van weg dat ze naar binnen vluchten als hij langs komt. Jeremia zit dan tegen de kinderen en de oude mensen – die zich niet zo gauw uit de voeten kunnen maken – te praten. De rest hoeft hem niet meer te horen. Jeremia 6:11 *Daarom ben ik vol van de grimmigheid van de HEERE, ik ben het moe haar in te houden. Giet haar dan uit over de kleine kinderen op straat, over de kring van de jongemannen bij elkaar.* God is boos, maar Zijn profeet ook. Het ergert Jeremia dat ze hem zelfs niet meer willen horen. We hebben al eerder tegen elkaar gezegd dat de waarschuwingen passen in het recht van God. Niemand mag kunnen zeggen: 'Wij wisten van niks.' Ze zijn gewaarschuwd. Feit is dat God optreedt tegen de hele bevolking. Het beeld van de ballingschap wordt opgeroepen. Huizen en vrouwen gaan over in handen van andere mensen. Jeremia 6:11,12. *Ja, ook de man zal met de vrouw gevangen worden genomen, de oudere met de hoogbejaarde. Hun huizen zullen overgaan in de handen van anderen, samen met de akkers en de vrouwen, want Ik zal Mijn hand uitstrekken tegen de inwoners van dit land, spreekt de HEERE.* De HEERE en Zijn profeet lijken wel de enigen te zijn die de ernst zien van wat er gaat gebeuren.

'Zoek goede druiven aan de wijnstok, zoek wat van Israël nog overbleef.

Men is uit op eigen voordeel. Men bedriegt elkaar.

Opnieuw wordt de reden vermeld. De schuld van het volk wordt met de vinger aangewezen. De aanklacht luidt dat *iedereen op zijn eigen voordeel uit is*. Dit is nog tot daaraan toe zou je kunnen denken. Er komt nog iets bij. *Van hoog tot laag wordt er bedrog gepleegd*. Geld verdienen is op zich niet verkeerd. Een mens kan eerlijk zijn brood verdienen. De een kan rijker worden dan de ander, ook als hij of zij eerlijk zaken heeft gedaan. Maar bij deze mensen wordt bedrog gevonden. In alle lagen van de bevolking. De een probeert zich te verrijken over de rug van de ander. Jeremia 6:13 *Want van hun kleinste tot hun grootste, ieder van hen is uit op winstbejag. Van profeet tot priester pleegt ieder van hen bedrog.* Zelfs priesters en profeten – mensen van wie je toch iets anders zou verwachten – zijn ordinaire bedriegers. Het hoeft trouwens niet alleen om geld te gaan, maar kan ook de positie raken. Men kent de zogenaamde *broodprofeten*. *Profeteren en profiteren* ligt dichtbij elkaar. Zij profeteren wat hun

geldschieters graag willen horen. Ze praten mensen naar de mond waar ze financieel afhankelijk van zijn. Dat is niet goed natuurlijk.

Spanningen zijn bij het spreken en het luisteren in de kerkdienst.

Wat te doen, als je vandaag de dag als predikant in het nauw komt omdat men jouw theologische visie niet pruijmt. Wat als er nogal wat licht zit tussen wat de mensen graag willen horen en de roeping die de predikant van Godswege voelt om het hele verhaal te vertellen? Wat te doen? We hebben soms makkelijk praten, maar de predikant heeft vaak een heel gezin. Er zullen hier en daar best spanningen zijn bij het spreken en het luisteren in de kerkdienst.

De kerkdienst

Het gaat toch goed!? Dat gevoel wordt blijkbaar breed gedeeld. ‘Het is vrede’, zegt men letterlijk. *Sjalom*, als welvaart en welzijn hand in hand gaan. Jeremia 6:14 *Zij genezen de breuk van Mijn volk op het lichtst, door te zeggen: Vrede, vrede! Maar er is geen vrede.* De patiënt is heel erg ziek, maar de dokter zegt: ‘Het gaat goed met u.’ Men wil dit graag horen, maar het moet wel kloppen. De diagnose van de staat van het land – en ook die van de kerk – is soms even ondiep als ondoordacht. Men vindt het prima gaan. ‘Alles goed? Ja hoor. En met jou? Ja ook. Zeker.’ In Nederland is wat aan de hand. De ontkerkelijking neemt groteske vormen aan. Veel mensen hebben gebroken met God en de kerk. Kerken worden omgebouwd tot boekhandel of museum. Veel kerken worden afgebroken. In het westen van het land wordt de leegloop nog het sterkst ervaren. Maar de kerk blijft bijzonder positief. Men biedt de vrede aan. Men maakt geen verwijt. Men komt niet met beschuldigingen. Men dreigt niet met het oordeel. Buiten de kerk weten de mensen heel goed: ‘Christenen geloven dat ik naar de hel ga.’ In de kerken klinkt echter een woord van *vrede* en *genade*. Predikanten hebben er soms een handje van om stukjes uit de Bijbel te kiezen waarin vooral de blijde en vriendelijke kant van God naar voren komt. Soms is het bijna sneu als iemand altijd maar weer met een positief verhaal wil komen. Je kunt je afvragen of zo’n predikant het moeilijk heeft om de hele waarheid van de Bijbel te verkondigen. Misschien heeft zo’n voorganger al vaak zijn neus gestoten. Het kan ook zijn dat het een *pleaser* is; iemand die het altijd mensen naar de zin wil maken. Iemand die hoopt op de reactie: *goede preek dominee!* Ook vandaag zijn er inderdaad veel mensen die zeggen: ‘Nou dat hoeft van mij niet hoor: Het oordeel en de duivel en de hel.’ Laat die mensen bijvoorbeeld de Psalmen eens lezen en kijken hoe evenwichtig die zijn in de mooie maar ook de lastige kant van het Evangelie. De zegen en de vloek. Het oordeel en de genade. Maar in de populaire pastorale boekjes zie je vaak alleen de zachte kanten van de Bijbel. Genade en vrede. Barmhartigheid en geduld. Zou men zich het hoofd gestoten

hebben aan afwijzing en kritiek? Of denkt men meer vliegen te vangen met stroop dan met de vliegenmepper? De vraag is: 'Moeten we de volle waarheid van het Evangelie niet vertellen? De mooie en de moeilijke kanten van Gods Woord laten zien. Zijn wij wijzer dan God? Is dat wel verstandig wanneer we zo selectief de Bijbel lezen en verkondigen? Bedriegen we elkaar dan niet?'

Doen de liederen wel recht aan de Bijbel?

De Evangelische Beweging die *de Opwekkingsliederen* liederen introduceerde, heeft de kerken niet alleen maar een goede dienst bewezen. De bundel *Opwekking* onthult hoe eenzijdig positief hun boodschap soms is. Neem Psalm 1. Die is tot Opwekkingslied verheven. *Welzalig de man die niet wandelt*. Het is Opwekking 244. De Bijbeltekst is letterlijk overgenomen en op muziek gezet in Opwekking 244.

Psalm 1

*1 Welzalig de man die niet wandelt
in de raad der goddelozen,
die niet staat op de weg der zondaars,
noch zit in de kring der spotters;
2 maar aan des HEREN wet zijn welgevallen heeft,
en diens wet overpeinst bij dag en bij nacht.*

*3 Want hij is als een boom, geplant aan waterstromen,
die zijn vrucht geeft op zijn tijd,
welks loof niet verwelkt;
– al wat hij onderneemt, gelukt.*

Tot hier toe gaat het Opwekkingslied. Een deel van de Psalm is in Opwekking 244 echter weggelaten. En wel het laatste deel. Na '*alles gelukt*' – het einde van het Opwekkingslied – gaat de psalm nog verder.

*4 Niet alzo de goddelozen:
die toch zijn als kaf dat de wind verstrooit.
5 Daarom houden de goddelozen geen stand in het gericht,
noch de zondaars in de vergadering der rechtvaardigen,
6 want de HERE kent de weg der rechtvaardigen,
maar de weg der goddelozen vergaat.*

Met een zeker recht kun je zeggen dat *de zegen* in het lied is gebleven, maar *de vloek* is er uit gehaald. Oftewel: *het oordeel* is weggelaten. Men kan dit dichterlijke vrijheid noemen. Dat is ook zo, ware het niet dat de lastige stukken uit de Psalmen vaker het loodje moeten leggen in Evangelische liederen. Neem bijvoorbeeld Psalm 139. Die Psalm heeft een geliefd Opwekkingslied opgeleverd. Nummer 518 *Heer U doorgrondt en kent mij*. Wie het lied naast de Psalm legt ziet ook opmerkelijke verschillen. De lastige stukken zijn er uit gehaald. Bijvoorbeeld de woorden: *zou ik niet haten HEERE wie U haten?* Psalm 139:21 Ook die lastige spanning die de gelovige vaak ten deel valt – de spanning tussen verlangen naar Gods nabijheid en de neiging te vluchten voor God – is er uit gehaald. Psalm 139:7 *Waarheen zou ik gaan voor*

uw Geest, waarheen vlieden voor uw Aangezicht? Het lijkt er op dat men de zoete stukken, de positieve gedeeltes opneemt in het lied, terwijl men de gedeeltes die de wenkbrauwen doen fronsen of vraagtekens oproepen buiten het lied laat. Is het erg? Ja. Men verandert de Bijbeltekst en dat zou men niet moeten doen. Men zou bij de Bijbelliederen moeten streven naar een eerlijke weergave van het Bijbelgedeelte. Met het buiten de tekst laten van gedeeltes die mensen tegen de haren kunnen instrijken, maakt men het de predikers van Gods woord nog lastiger om een eerlijk beeld te geven van hoe God over de mensheid denkt. Ook andere voorgangers krijgen de neiging de positieve leuke stukjes te kiezen en de gedeeltes over *het eeuwige oordeel* en *de hel* en *de vloek* er buiten te laten. Men zou kunnen denken dat men met deze zoete boodschap meer mensen wint voor het Evangelie. Inderdaad, maar dan nogmaals de vraag: 'Is men wijzer dan God?' Wat als de mensen later ontdekken dat de God Die redt ook de God is die een eeuwig oordeel voltrekt? En wat als iemand alsmat zingt: *Heer U bent altijd bij mij*, terwijl hij ook vluchtneigingen kent? Nogmaals: 'Zijn wij verstandiger dan God? Weten wij beter hoe een mens in elkaar zit dan Hij?' Als in een deel van een Bijbelhoofdstuk het oordeel en de waarschuwing voor het oordeel tot uiting komt, moet de prediking dat gedeelte niet overslaan, maar voluit recht doen. Het is opnieuw de gehoorzaamheidsgestalte die ons de weg kan wijzen. *Predik het Woord*, zegt Paulus. Hij bedoelt: 'Ga nou niet vertellen wat je zelf allemaal kwijt wil, maar doe recht aan de boodschap van de Bijbel.' Kerkenraden zouden de predikant moeten aanmoedigen vrijmoedig het Woord te verkondigen in zijn volle breedte en diepte.

Dit is het Evangelie. Leuker kunnen we het niet maken.

Ze verklaren de wond van mijn volk lichtvaardig voor genezen, ze zeggen: "Alles gaat naar wens."

Schuld en schaamte

Volgens de verhalen leven wij hier in het Westen in een *schuldcultuur*, terwijl men in het Oosten veelmeer een *schaamtecultuur* zou kennen. Gedoeld wordt op zaken als de eerwraak enz. Wanneer de eer in het geding is, is men in het Oosten blijkbaar veel meer van slag, dan wanneer het om schuld zou gaan. Of die schuld nou moreel is of financieel of wat dan ook. In dat licht is de vraag van Jeremia treffend: 'Schamen jullie je niet? Jullie bedriegen de kluit en dan roep je ongegeneerd dat alles OKEE is. Je steekt je duim erbij op. Hebben jullie dan helemaal geen gevoel meer in je?' Nee zelfs het blozen – een teken van schaamte – kennen ze eigenlijk niet meer. Je zou zeggen onderhuids moeten die mensen

grote schuldgevoelens hebben. Ze zullen zich diep van binnen wel schamen. Maar dat heb je mis. Ze zijn onbeschaamd bezig de hele zaak te tillen. Jeremia 6:15 *Staan zij beschaamd, omdat zij een gruweldaad gedaan hebben? Ze schamen zich niet in het minst, ja, zij weten van geen blozen.* God probeert Zijn boodschap van bekering vast te knopen aan een rest van moreel besef en eergevoel, maar er is niets om aan vast te knopen. De HEERE en Zijn profeet hebben gedaan wat ze moesten doen. Jeremia heeft de mensen gewaarschuwd dat God hun gedrag niet kan tolereren en dat het uitloopt op het oordeel als ze nog langer zo doorgaan. Als het totaal geen effect lijkt te hebben staat een ding vast: Het oordeel gaat door. Jeremia 6:15b *Daarom zullen zij vallen onder hen die vallen; ten tijde dat Ik hen zal straffen, zullen zij struikelen, zegt de HEERE.*

Bent u op de goede weg?

Jeremia gaat op een kruispunt staan. Hij knoopt een praatje aan met de andere mensen die zich daar ook bevinden of er voorbijkomen. ‘Waar gaat de reis naar toe?’, vraagt hij. Men noemt een plaatsnaam. ‘Weet je welke kant je uit moet, vraagt Jeremia. Moet je hier rechtsaf of linksaf of rechtdoor?’ Ze weten meestal de weg op hun duimpje. ‘Hoe zit dat met de weg van God. Bewandel je die ook, vraagt de profeet? Moet u niet terug? Hebt u de goede afslag wel genomen?’ Jeremia wil de goede richting wijzen zodat de mensen rust kunnen vinden. Nu je het zegt, het geeft inderdaad een enorm onrustig gevoel als je de weg kwijt bent of de weg niet weet. In zo’n geval moet je oppassen of je maakt nog ongelukken ook. Wanneer iemand je de goede weg kan wijzen en je komt aan op je bestemming, dan ben je pas gerust. Jezus nodigt de mensen uit om bij Hem te komen omdat Hij rust kan geven. Mattheus 11:28 Het is waar – zoals Augustinus zei – *onrustig is ons hart totdat het rust vindt in God.* Wist je dat ‘de weg’ de benaming is voor de eerste christenen? *Mensen die van de weg zijn.* Handelingen 19:23 Maar men wil de weg van God niet gaan. Ze zeggen het Jeremia keihard in zijn gezicht. Kijk maar. Jeremia 6:16 *Zo zegt de HEERE: Ga staan op de wegen, en zie, vraag naar de aloude paden, waar toch de goede weg is, en bewandel die. Dan zult u rust vinden voor uw ziel. Maar zij zeggen: Wij bewandelen die niet.*

Welke weg leidt naar het goede? Sla die in, en vind rust. Maar zij zeggen: “Dat doen wij niet.”

Let op het geluid van de ramshoorn

Datzelfde zeggen ze als Jeremia over de bazuin begint. Jeremia 6:17 *Ik heb wachters over u aangesteld: Sla acht op het geluid van de bazuin! Maar zij zeggen: Daar slaan wij geen acht op.* Ze hebben helemaal geen zin aan iemand die op hen let of ze het wel goed doen of niet en die de bazuin blaast als het mis dreigt te gaan als waarschuwing. Het interesseert ze niet. Ze zijn niet van plan iets te veranderen aan hun leven. Ze zijn niet geïnteresseerd. Misschien vinden ze het allemaal grote onzin. ‘Hoezo rust: er is toch rust.’ Hun redenatie is goed te volgen: ‘Doen we het niet goed? Nou God heeft er blijkbaar geen probleem mee, want het gaat al eeuwen zo. God gaat Jeruzalem echt niet omverhalen. Daar staat de

tempel van God en het paleis van de koning. Jeruzalem is de stad van God. Hij heeft een eeuwig verbond met ons. Dat laat God niet ongedaan maken door die zondetjes van ons. En trouwens: ‘Wat zouden de andere volken zeggen als God Zijn stad liet verwoesten. Ze zullen er schande van spreken.’ Ze zullen zeggen: ‘De God Die Zijn volk het land gegeven heeft is niet in staat om ze te bewaren.’ Zijn stad in vlammen en de mensen aan elkaar vastgebonden op weg naar Babel? Kom, maak dat een ander wijs. Dat doet God nooit. Zijn Naam staat op het spel.’ Dat zeggen ze. Hebben ze gelijk? ‘Nee.’ We moeten toegeven: Dit is een belangrijk argument om God op andere gedachten te brengen. Mozes zette het ook in om God mild te stemmen tegenover Zijn eigen volk en toch weer verder te gaan. Exodus 32:11-14 Toen was God gevoelig voor het argument, maar dat is nu niet langer het geval. Integendeel. Iedereen mag het weten. De hele wereld mag het zien. Jeremia 6:18,19 *Daarom, heidenvolken, luister, weet, gemeenschap, wat er onder hen leeft! Luister, aarde, zie, Ik breng onheil over dit volk. Dat is de vrucht van hun gedachten. Want op Mijn woorden hebben zij geen acht geslagen, en Mijn wet, die hebben zij verworpen.* Iedereen mag weten waarom God Zijn volk het land uitzet. Hij schaamt zich er niet voor. Dit gebeurt omdat ze niet naar Zijn Woorden hebben geluisterd. Wie niet horen wil, moet maar voelen. Dat mogen ze best weten. Zo leert de wereld onze God kennen.

Let op het geluid van hun ramshoorn. Zij zeggen: “Dat doen wij niet.”

Schone schijn

Er is nog iets wat God steekt. Het raakt de tempeldienst. Het is de HEERE vaker overkomen. God doelt op de schone schijn. Feitelijk troont God op *de ark van het Verbond* die in *het heilige der heiligen* van de tempel staat. Op de ark ligt *het verzoendeksel* en in *de verbondskist* van de ark liggen *de tien geboden*. Die *twee stenen tafelen van het Verbond* zijn niet te zien, maar het zijn wel de dragers van het Verbond. Op basis van deze woorden sloot God een Verbond met Zijn volk Israel. Exodus 34. En wat gebeurt er? Mensen die niet naar Gods luisteren hebben de neiging dit te compenseren door extra in te zetten op de offers of – zoals bij Jeremia – op kostbare wierook. Die halen ze helemaal uit Scheba. Hetzelfde geldt voor kalmoes. Dat zijn specerijen die lekkere geuren verspreiden wanneer je een handjevol in het vuur van het offer werpt. Dat zou een liefelijke geur voor Gods Aangezicht zijn. Maar de HEERE heeft er niets mee. Hij wil niet dat de zonden goedgemaakt worden met een extra opgesmukte eredienst. God wil dat de mensen naar Hem luisteren en Hem gehoorzamen. *Gehoorzaamheid is beter dan offers*, zei Samuel al tegen koning Saul. Die had – tegen de wil van God – oorlogsbuit uit de ban meegenomen. Hij wilde heel veel van de gestolen dieren offeren als goedmakertje voor zijn zonden. Maar God was er niet van gediend. De HEERE reageert nu op vergelijkbare wijze. Jeremia 6:20 *Waarom zou voor Mij wierook uit Sjeba moeten komen en de beste kalmoes uit een ver land? Uw brandoffers zijn Mij niet welgevallig, en uw slachtoffers zijn Mij niet aangenaam.* Bij Micha komen we ook zoiets tegen. Hoeveel offers moeten we God brengen. 1000? 2000 dan? Nee, zegt Micha, je weet best wat God van je vraagt. Micha 6:8 *Hij heeft u, mens, bekendgemaakt wat goed is. En wat vraagt de HEERE van u anders dan recht te doen,*

goedertierenheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God. Het is niet toevallig dat Paulus ons in de Romeinenbrief uitlegt wat *onze redelijke eredienst* is. Ook wij hebben de neiging in de eredienst en de lofprijzing en de toewijding te compenseren wat we op andere gebieden laten liggen. Romeinen 12:1,2 *Ik roep u er dan toe op, broeders, door de ontfermingen van God, om uw lichamen aan God te wijden als een levend offer, heilig en voor God welbehaaglijk: dat is uw redelijke godsdienst. En word niet aan deze wereld gelijkvormig, maar word veranderd door de vernieuwing van uw gezindheid om te kunnen onderscheiden wat de goede, welbehaaglijke en volmaakte wil van God is.* Voor Israel is het te laat. Het oordeel staat vast. De teerling is geworpen. De vijand zal het land binnenvallen. Het zal hen nog zwaar op hun dak vallen. Het zal aanvoelen als een vrouw die haar enige kind verliest. Het verdriet en de narigheid is met geen pen te beschrijven. Jeremia 6:26 *Dochter van Mijn volk, omgord u met een rouwgewaad, wentel u in de as, bedrijf rouw over een enig kind, betoon een zeer bittere rouwklacht, want plotseling zal over ons de verwoester komen.*

Hul je in het zwart, mijn volk, wentel je in het stof.

Verworpen zilver

Jeremia wordt door God tot *keurmeester* gebombardeerd. Die mensen had je inderdaad bij de smelterijen. De plaatsen waar men zilver en goud en brons en koper smolt. Het doel was om de metalen van elkaar te scheiden zodat men bijvoorbeeld zuiver zilver overhield. Of zuiver goud. Of zuiver koper. Men deed dit door het edele metaal te verhitten. Bij een bepaalde temperatuur begint het zilver te smelten. Bij een andere temperatuur het koper. Maar soms lukt het blijkbaar niet. Dan blijft het gemengd. Men noemt dat *verworpen zilver*. Dit wordt een metafoor voor het volk. Wanneer je probeert het volk Israël door de ogen van de keurmeester te zien dan moeten we erkennen dat er niet veel van terecht is gekomen. *Verworpen zilver* worden ze genoemd. Het lukt gewoon niet een zuiver en kostbaar volk te krijgen. Goed en kwaad blijven vermengd. Jeremia 6:29,30 *De blaasbalg is verbrand, het lood is door het vuur vergaan, tevergeefs heeft de smelter zo ijverig gesmolten, want de slechten zijn niet uitgezuiverd. Verworpen zilver noemt men hen, want de HEERE heeft hen verworpen.*

Verworpen zilver worden ze genoemd, want ze zijn verworpen door de HEERE.

